

Demokrateja nav ideāla, tok lobuokys puorvaļdis formys nav

Roksta autore: Laura Melne, portals lakuga.lv.

Publicitātes foto

Itūvosor jau deveitū reizi Ciesīs nūtikš Sarunu festivals LAMPA. Vīns nu tuo principu i mierku ir sarunu kulturys kūpšona i dialoga veidošona sabīdreibā. Ar festivala direktori i fonda atvārtai sabīdreibai DOTS izpylādirektori levu Moricu drūsai var komunikēt ari latgaliski – tei ir juos mamys dzymtuo volūda, i leva ari pošā breineigi tamā runoj, jo bierneibys vosorys pavadejuse Aglyunys pusē.

Jius struodojat fondā DOTS, kura vīna nu miseju ir styprnuot demokratejis kvalitatī Latvejā. Kaida mums Latvejā itūšalt i situaceja ar demokrateju?

Ka cylvākim prosa, voi ir kaida cyta īkuorta, kurā jī grybātu dzeivuoit, jī soka, ka nav. Tymā pošā laikā demokratejai teik veļteita kritika, kas, pa munam, na vysod ir pamatuota. Juosaprūt, ka demokrateja nav recepte laimeigai dzeivei, bet tei dūd cylvākim breivu izvieli i īspieju sabīdreibai pošai veiduoit tū īkuortu, kaidā mes gribim byut. Demokrateja nav ideāla, tok skaidrs, ka lobuokys puorvaļdis formys nav. Juobyut gotovim, ka demokratiskais process na vysod nūdrūsnuos tū, kū mes gribim, bet lāmumus var maineit, i dažaidu cylvāku interesis teik jimtys vārā. Cyts vaicuojums – voi tī cylvāki, kuri ir pi varys, vysod struodoj ar sabīdrskuo lobuma misejis izpratnī?

Latveja demokratejis indeksūs nav zamā vītā. Saleidzinojūt ar daudzom cytom vaļstīm, asam lobā situacejā. Mums vysim ir īspiejs byut demokratim ar sovu reiceibu – tī iz vieliešonom, interesētīs par politiskajom, ekonomiskajom i socialajom nūrisem, pīsadaleit breivpruoteigajuos kusteibuos, navaļstiskajuos organizacejuos voi paleidzēt leidzcylvākim, koč voi interesētīs par tū, kas nūteik sovā sātā i pogolmā. Pošim ījimt aktivu i atbīdeigu poziceju. Pa munam, demokrateja ir cīši ikdīniška cylvāku sasaruņošonys i lāmumu pījimšonys forma. Kai cyts pret cytu izatur – vīnleidzeigai, ar cīnu voi nu varys autoritarom pozicejom? Demokrateja principā ir taida horizontala, vīnleidzeiga, cīnpylna sazinis forma i lāmumu pījimšona sabīdreibā. Mes kotrs tū varim praktikēt sovā ikdīnā.

Pagojušajā godā daudz, īspiejams, pat pyrmū reizi pa eistam nūvīertēja tū, ka dzeivojam demokratiskā vaļstī. Nu ūtrys pusis, izskanēja ari daudz kritikys. Pīmāram, kai var Saeimā īvielēt, īspiejams, vaļstei nalojalus pūrstuovus. Kaidi ir demokratejis rūbeži?

Skaidrs, ka mes tagad dzeivojam apdraudiejuoma apstuoķlūs. Izaicynuojuomu ir cīši, cīši daudz. Tymā pošā laikā ir koč kaidys stabilyis vierteibys, pījimsim, lykuma vara, kas demokratejā ir cīši svareigs elements. Kod mes dūmojam par kaidu cylvāka breiveibu voi tīseibu īrūbežuojuomu, mums kai demokratiskā vaļstī ir juosaver iz lykuma varu, tū, ka lāmumi teik pījimti lykumiskā kuorteibā – izsvārti, balansāti, ari salāgojūt dažaidys interesis sabīdreibā. Skaidrs, ka mes vysi naasam vīnaidi, ir cylvāki, kuri dūmoj cytaižuoķ, i jī ari tī iz vieliešonom. Ir juosaver, kas ir voi nav pīļauņams demokratiskajā telpā. Pīmāram, ari vuorda breiveiba nav nairūbežuoita. Tys ir cīši plašs jiedzīņš, bet, pījimsim, apmaluošona, maldynuošona, aicynuojuomi iz vardarbeibu, naida runa nateik aizsorguota ar vuorda breiveibu. Vysod ir rūbeži, bet ir cīši svareigi, lai tūs īvāruošona nūteik lykumeigā kuorteibā.

Saisteibā ar beidzamuo laika nūtykumim Latgolys leluokajuos piļsātuos i tūs vadeibu, teik sprīsts, ka varbyut te tei vide ir palykuse vaira postpadūmiska, teik izsaceiti redzīni, ka īškejuo situaceja piļsātu dūmēs, īspiejams, nav pīteikami demokratiska. Kai jums ruodīs, kaida ir demokratejis situaceja Latgolā?

Pasaceišu gūdeigai, es dūmoju, ka reidzinīkim (i sevi itamā situacejā pi tūs pīskaitu), kas ikdīnā nadzeivoj Latgolā i nav īškā tuos lītuos, nav gaumeigai daudz kritizēt i komentēt, partū ka mes nazynim, kaida ir dzeive iz vītys. Zynu, ka aktivim cylvākim Daugovpilī beja cīši aizvainojūšai,

ka reidzinīki dūmojuo, ka vysi Latgolā ir nūzombāti ar Krīvejis propagandu. Tai nav, i nadreikst taidūs lelūs vyspuorynojuomys dūmoit.

Nav nūslāpums, ka presē pasaruoda informaceja par kaidim politiskajim omotim i cylvākim, kas nav pateikama. Bet Latvejā ir institucejis, kuru dorbs ir tam sekuot leidza. Žurnalistim, medejim ir cīši svareigs dorbs tū izgaismuot, paruodeit. Pylsūnikskajai sabīdreibai, cylvākim, kuri pošī dzeivoj Latgolā, ir juorunoj par tom lītom, bet es dūmoju, ka nabyutu labi mums pasaceit, ka jius tī Latgolā vysi asat taidi voi itaidi. Cylvākim var byut daudzys identitatis, Latgolā tuos ir cīši sajauktys, tī ir latgalīši, latvīši, krīvi, pūli, ebreji, bet golvonais, ka tim cylvākim ryup sova zeme, ryup Latgola i Latveja, ka jī gryb dzeivuoit demokratiskūs vierteibu telpā. Tī Reigys skaļruni na vysod aizsānādz leidz Latgolai, bet tam ir īmeslis – varbyut jī runoj taidā volūdā voi bolsā, kas nav interesants. Cik daudz tī gudrī kritizātuoj pošī ir aizbraukuši iz Latgolu i parunuojuši ar cylvākim?!

Sarunu kulturys ceļšona ir vēļ vīna līta, ar kū nūsadorboj fonds DOTS. Nu jiusu saceituo saprūtu, ka mums vēļ ir daudz kur augt itamā ziņā.

Vīna nu lītu, kam vārts pīvērst uzmaneibu, ir dialoga styp-rynuošona. Sarunys izpaušmis i formys var byut dažaidys. Publiskajā telpā mes vaira asam pīroduši redzēt diskusejis i debatis, kur cylvāki gryb lobuok paskaidruot sovu dūmu, izaruodeit gudruoki. Lobuokais iznuokums tam ir īspieja izīt nu debašu kai gudruokajam i uzvarēt vuordu ceiņā. Diskusejis i debatis ir svareigys, tei ir normala sazinis forma, bet taidūs sarunys formatūs mes pagaisynojam īspieju lobuok saprast ūtru cylvāku, veiduoit kontaktu, ari lobuok īpazeit pasauli i saprast problemu. Cyts sasaruņošonys veids ir dialogs. Tuo mierkis nav kaidu puorlīcyuoit voi byut gudruokam, bet kūpā izpīteit kaidu vaicuojuomu, kūpā lobuok saprast. Tys nanūzeimej, ka juomaina sovs redzīns, bet ar atvārtu pruotu i sirdi juoīt tamā sarunā. Mes nazynim, kur tei saruna myus aizvess, bet loba dialoga rezultatā cylvāks daudz vai-ruok boguotynojās i lobuok saprūt ūtru cylvāku. Dūmoju, ka myusu publiskajā telpā vajadzātu saprast, ka var ari byut dialogā, na tik sasaceņst vuordu ceiņā. «Uzvara» vuordu ceiņā nanūzeimej lobu sarunys iznuokumu, daudz lobuok ir, ka kū vaira saprūti i izzynoj, īpazeisti pasauli plašuok, na tik pīruodi i atražoj tū, kū jau zyni. ▣

MAF Projektu "Latgaliskā kultūrtelpa: problēmas, analīze un atspoguļojums portālā lakuga.lv" finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem". Par raksta saturu atbild latgalīšu kulturys ziņu portāls lakuga.lv.

PIRMDIENA, 3. aprīlis

LTV1	
6.00	Latvijas valsts himna.
6.02	Vides fakti.
6.30	Rīta Panorāma.
8.35	Seriāls «Mīlas viesulis» 18.
9.30	Seriāls «Sešas māsas».
10.30	Seriāls «Medmāsa Betija» 6.
11.15	M.f. «Lases un Majas detektīvaģentūra. Vilcienu laupītāja noslēpums».
12.45	Seriāls «Lielas un mazas radības» 2.
13.35	Daudz laimes, jubilār!
14.15	Latvijas sirdsdziesma.
15.15	Krustpunktā.
16.10	Seriāls «Sešas māsas».
17.10	Seriāls «Mīlas viesulis» 18.
18.00	Dienas ziņas.
19.00	Aizliegtais paņēmiens.
20.00	Panorāma.
20.37	Šodienas jautājums.
21.10	V.I.P.-Veiksme. Intuīcija. Prāts.
21.55	Sporta studija.
22.40	Nakts ziņas.
22.55	Kultūrdeva.
23.50	Seriāls «Šis un tas par Vītu un Emmu».

Programmas autortiesības ir aizsargātas ar likumu un tās pieder LTV.

LTV 7	
6.00	Latvijas valsts himna.
6.03	Dok.f. «Zinātnes noslēpumi».
6.30	«Vienmēr formā!».
7.00	Deutsche Welle žurnāls.
7.00	Seriāls «Eņģeļu iela 9. Pelnrušķītes mantojums».
7.50	LTV raidījums «Te!».
8.45	Daudz laimes, jubilār!
9.20	Sporta studija. Aizkulises.
10.20	Seriāls «Dzīvoklis».
12.20	Personība. 100 g kultūras.
13.15	Seriāls «Medmāsa Betija» 6.
14.00	FIFA Pasaules kauss futbolā. Japāna-Spānija.
16.00	Labākais no «Euromaxx».
	Deutsche Welle žurnāls.

16.30	Dok.f. «Nemiera gars» 6.
17.15	Dok.f. «Okeāna sirdi».
18.10	Seriāls «Komisārs Reksis» 10.
19.00	Šovakar. RUS.LSM.LV ziņas
19.30	Seriāls «Nemiera gars» 6.
20.15	Seriāls «Policijas icerknis».
21.05	Seriāls «Slepavība ziemeļos»
21.55	Dok.f. «Zinātnes attīstība».
22.00	Seriāls «Midsomeras slepkavības».
23.45	Seriāls «Pārinieki» 7.

Programmas autortiesības ir aizsargātas ar likumu un tās pieder LTV.

TV3	
6.25	900 sekundes.
8.45	Tēta nedienas 4.
9.45	Izgaršo Latviju 8.
10.20	Seriāls «Rītdiena pieder mums».
11.30	Mani virtuves noslēpumi.
12.55	Džeimija receptes ikdienas maltītēm.
13.30	TV skatlogs.
13.50	Nekā deklarējama: Austrālija.
14.50	Serials «Skolotājs».
15.55	Serials «Randiņš ar likumu».
17.00	Zilonis studijā 2.
18.00	TV3 Ziņas īsumā.
18.10	Šefu gaidījāt?
19.10	Bez Tabu.
20.00	TV3 ziņas.
20.45	Degpunktā 13.
21.10	Seriāls «UgunsGrēks. Atgriešanās».
21.45	Tēta nedienas 4.
22.50	Dok.f. «Kolumbija. Pa kokas pēdām» 2.
23.35	Autoziņas.

TV3 Life	
6.30	Aklais randiņš.
7.30	Seriāls «Mana meita».
8.35	Mani remonta noteikumi 4.
10.15	Seriāls «UgunsGrēks» 3.
12.05	Restarts.
13.05	Aizņemtie pret brīvajiem.
14.10	Seriāls «Grejas anatomija» 3.

16.05	Seriāls «Iegūt visu».
17.05	Seriāls «Vēstnieka meita».
19.05	Seriāls «Privātdetektīvi».
21.00	M.f.«Pusnakts Parīzē».
23.00	Seriāls «Nogalināt Īvu».

Re TV

6.00	ReTV mūzikas rīts.
8.00	Mēs varam - mēs darām!
8.30	Zaļā gaisma.
9.00	Skats no Ventspils.
9.15	Reģionālās televīzijas piedāvā.
10.00	Kāpēc?
11.00	Par Liepāju un liepājniekiem.
11.30	Tā dzīvojam.
12.00	Tikšanās vieta.
	Valmieras novads.
12.30	Ceļot bez robežām.
13.30	Latvijas sakrālais mantojums.
14.00	Ziņkārīgais Čiekurs.
14.30	Zaļā gaisma.
15.00	ReTV ziņas.
15.30	Makšķerēšanas noslēpumi.
16.00	Bolīvijas piezīmes.
16.30	Skats no Ventspils.
17.15	Reģionālās televīzijas piedāvā.
18.15	Spried ar «Delfi».
19.00	ReTV ziņas.
19.25	Mājā n sētā.
20.00	Zinātne tuvplānā.
21.00	ReTV ziņas.
21.25	Dok.f. «Stipri kā pasaule».
22.45	Spried ar «Delfi».
23.30	Āzija 360.

TV6

5.30	Seriāls «Nemīlētie» 3.
7.50	Seriāls «Kobra 11» 23.
8.50	Seriāls «Krietnie zaļģi» 3.
9.50	Seriāls «Ofiss» 7.
10.50	Multf. «Mana trakā ģimene».
11.20	Noliktavu kari 6.
12.20	Dzīve Aļaskas spelgonī. Jauna ēra 3.
13.20	Autoziņas.
13.50	Lauku sēta.
15.00	Seriāls «Kobra 11» 23.
16.00	Seriāls «Bibliotekāri» 4.
17.00	Multf. «Simpsoni» 19.

18.20	Tiešraide.
	Baltijas hokeja čempionāts. Finālserijas 4.spēle.
21.00	Dzīve Aļaskas spelgonī. Jauna ēra 3.
22.00	M.f. «Aukstasinīga atriebība».
23.50	M.f. «Mīrušie nemirst».

3+

5.30	Seriāls «Virietis Vecmāte» 2.
6.20	Multf. «Pībodija kunga un Šermena šovs».
7.15	Donala ātrie superēdieni.
8.20	Dzīvības līnija.
9.35	Cīpars vai ģerbonis?
11.50	Suņu komanda-kucēnu skola.
12.55	Seriāls «Es esmu karaliene».
14.00	Seriāls «Kaisles krāsas».
16.10	Cīpars vai ģerbonis?
17.15	Superomīte.
18.25	Seriāls «Policists pēc izsaukuma» 6.
19.30	Ziņas +.
20.00	Vakars ar garšu.
21.00	M.f. «Ķeriet Smārtu».
23.20	M.f. «Zirneklīcvēks. Atgriešanās mājās».

360TV

6.20	Seriāls «Visi mīl Reimundu».
7.20	Labākais no labākajiem Austrālijā.
8.30	Amerikas smieklīgākie videokuriozi 32.
9.35, 14.45, 17.40	Ģimene burkā 5. Nedēļas esence.
10.10	Seriāls «CSI Lasvegasa» 14.
11.05	M.f. «Betmens. Sākums».
13.45	Seriāls «Visi mīl Reimundu».
15.25	Amerikas smieklīgākie videokuriozi 32.
16.30	Labākais no labākajiem Austrālijā.
18.20	Vakariņš ar savējiem 3.
19.25	Seriāls «CSI Lasvegasa» 14.
20.25	Ģimene burkā 5.
21.05	M.f. «Īsa pamācība mīlēšanā».
22.45	Pasaki to skaļi! 6.
24.00	Seriāls «CSI Lasvegasa» 14.

STV Pirmā!

6.30	Multf. «Kids Lakijs».
7.05	Multf. «Mumīnieleja» 2.
7.50, 11.10, 15.25	Slavenības. Bez filtra 8. Nedēļas «odziņas».
8.25	Stila patruļa. Piektdienai gatavs!
9.10	Seriāls «Mūžīgais zieds».
10.10	90 dienas saderinājušies 8.
11.45	Stila patruļa. Piektdienai gatavs!
12.25	Seriāls «Kāpēc sievietes nogalina?» 2.
13.25	Seriāls «CSI Lasvegasa» 13.
16.00	Stila patruļa. Piektdienai gatavs!
16.40	Seriāls «Mūžīgais zieds».
17.40	Seriāls «Trīs māsas» 2.
18.40	Stila patruļa 2.
19.25	Slavenības. Bez filtra 8.
20.00	90 dienas saderinājušies 8.
21.00	Iečekko slavenību 2.
22.10	M.f. «Otra Boleinu meita».

TV24

6.00, 17.00	Preses klubs.
7.30	«Dzīvīte» brīvdienās.
8.00	Laimīgs un vesels.
8.30, 14.00	Radio «Svoboda»: par svarīgo Krievijā un pasaulē.
9.30, 16.00	Dienas personība.
10.00	Nedēļa P.S.
11.00	Nacionālo interešu klubs.
12.00	Dabas Top.
13.00	Dr. Apinis.
15.00	Tumsas pabērni.
15.30	STOPkadri ar Armandu Puči.
16.30	Ziņu «TOP».
18.30	Uz līnijas.
19.00	Aktuālais par karadarbību Ukrainā.
20.00	Vēlais ar Streipu.
20.30	«Dzīvīte» brīvdienās.
21.00	Kārtības rullis.
22.30	Vēlais ar Streipu.
23.00	Aktuālais par karadarbību Ukrainā.
24.00	Preses klubs.